

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sporda Psikolojik İhtiyaç Durumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Hasan GÜLER¹

Araştırma Makalesi

Makale Gecmişi

Başvuru Tarihi: 22.11.2022

Kabul Tarihi: 20.12.2022

Research Article

Article History

Date of Application: 22.11.2022

Acceptance Date: 20.12.2022

Özet

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen bu araştırmaya Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi'nde 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 248 öğrenci gönüllü katılım sağlamıştır. Mevcut araştırmada Bhavsar vd. (2020) tarafından geliştirilen Bülbül ve Akyol (2020) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Sporda Psikolojik İhtiyaçlar durum ölçeği (SPİDÖ) kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizi SPSS 25.00 paket programında, yapılmıştır. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda mevcut araştırmada parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada sonuç olarak; sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin bağımsız tatmini alt boyutunda puan ortalamalarının farklılaştığı görülürken, diğer değişkenlerde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak katılımcıların psikolojik ihtiyaç durumlarının tüm alt boyutlarda orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, İhtiyaç, Sporda Psikolojik İhtiyaç

An Investigation of the Psychological Needs of the Faculty of Sport Sciences Students in terms of Some Variables

Abstract

248 students studying at Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Sports Sciences in the 2021-2022 academic year participated voluntarily in this research, which was carried out to determine the psychological needs of the students of the Faculty of Sports Sciences in sports. In the current study, the Psychological Needs in Sports status scale (SPIDS), which was developed by Bhavsar et al. (2020) and adapted into Turkish by Bülbül and Akyol (2020), was used. The analysis of the data obtained within the scope of the research was made in the SPSS 25.00 package program. It was determined that the data obtained from the students studying at Aydın Adnan Menderes University Faculty of Sports Sciences did not show a normal distribution. In this context, non-parametric tests were used in the present study. As a result of this research, which was carried out with the aim of examining the psychological needs of the students of the faculty of sports sciences in terms of some variables; According to the grade level variable, it is seen that the mean scores of the students' independent satisfaction sub-dimension differ, while there is no statistically significant difference in other variables. As a result, it was determined that the psychological needs of the participants were moderate in all sub-dimensions.

Keywords: Sport, Need, Psychological Need in Sport

¹ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın, <https://orcid.org/0000-0003-2565-7271>

1. Giriş

Bireyin gelişimini, toplum içerisindeki uyumunu ifade eden ihtiyaç kavramı, insan yaşamında olmazsa olmaz olan kriterlerin eksikliğinin ifade edilmesinde kullanılmaktadır (Baymur, 1994). Cüceloğlu (2019)'na göre, bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için gerekli olan şartların sağlanamaması durumu ihtiyaç olarak nitelendirilmektedir. İki farklı şekilde kullanımı olan ihtiyaç kavramı, genel anlamda bireylerin istekleri ve hedefleri doğrultusundaki ortaya çıkan motive edici gücü ifade etmektedir (Selen, 2022). Bilindiği üzere bireylerin ihtiyaçları hem sonsuz hem de sınırlıdır. Durum böyle olunca bireyler tarafından karşılanan her ihtiyacın yerine karşılanması gereken yeni bir ihtiyaç ortaya çıkmaktadır (Gürer ve Kılınç, 2019). Dolayısıyla ihtiyaçları karşılanan bireylerin, yeni ihtiyaçlarında artışlar meydana gelmektedir (Kuzgun, 2009).

Zorunlu olan fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasından sonra Glasser (1999), bu ihtiyaç hiyerarşinin devamı olan psikolojik ihtiyaçlar ortaya çıkmaktadır. Psikolojik ihtiyaç kavramı Deci ve Ryan (2000) tarafından deneysel psikoloji alanında, araştırmacılarca yapılan motive edici çalışmaların düzenlenmesinde kullanılmıştır. Baymur (1994)'un yaptığı bir çalışmada bireylerin davranışlarının altında yatan en önemli sebebin yaşantılar olduğu belirtilmiştir. Psikolojik ihtiyaç, Kuzgun (2009)'a göre bireyler tarafından, ihtiyaca yönelik olarak sergilenen amaçlı eylemler olarak tanımlanmaktadır. Kaşka (2022)'ya göre, temel psikolojik ihtiyaçlar teorisi, insan psikolojisi ile ilgili olan motive olma, olumlu olumsuz duyguların ortaya çıkışı, mutluluk hali gibi kavramlar ile ilgilidir. Bilindiği üzere McDougall, Murray ve Maslow gibi araştırmacıların psikolojik ihtiyaçlar alanında teorileri bulunmaktadır.

Spesifik olarak temel psikolojik ihtiyaçlar teorisi; yeterliliğin, özerkliğin ve ilişkili olmanın psikolojik açıdan ihtiyaç olduğunu savunmaktadır (Hocaoğlu, 2022). Bu temel ihtiyaçların tatmin edilmesi, canlılık ve esenlik duygularının artmasıyla sonuçlanmaktadır (Wilson ve diğerleri, 2006). Ayrıca bu durumun yanında Güler (2022)'e göre tüm bu ihtiyaçların bireyler tarafından karşılanması kişinin hayatta daha verimli ve etkili işlevlerde bulunmasını sağlamaktadır. Psikolojik ihtiyaçların karşılanmasını durdurmak veya sekteye uğratmak negatif sonuçlar doğurabilir. Ruhsal zindelik ve sağlık için, yalnızca bir boyutun veya iki boyutun ihtiyacının karşılanması yeterli olmayıp tüm ihtiyaçların karşılanması söz konusudur. Bu hususun olması için ihtiyaç karşılanmasına fayda sağlayan çevre şartlarının önemi büyüktür (Kasser ve Ryan,1999; Deci ve Ryan, 2000).

Bireyin varoluşunun doğal bir hali olarak görülen temel psikolojik ihtiyaçlar “kişi veya kişilerin çevresinden almış olduğu destek” olarak karşımıza çıkmaktadır (Güler, 2022). Bu kavram temelde gerek cinsiyet gerekse de millet fark etmeksizin tüm bireyleri kapsamaktadır. Psikolojik açıdan ihtiyaçlarını karşılayamayan, ya da herhangi bir sebepten dolayı durdurulan bireylerin ruhsal açıdan yapıları sekteye uğramaktadır. Deci ve Ryan (2000) ve Williams vd. (2000) tarafından ifade edilen bu durum, aslında psikolojik açıdan ihtiyaçlarını karşılayabilen bireylerin işlevsel olabildiğini karşılayamayan bireylerin ise olumsuz yönde etkilendiğini ifade etmektedir.

Modern yaşamın ayrılmaz bir parçası olan spor (Altınışik, Turhal, Çelik ve Yetim, 2020) kişinin sportif açıdan yeteneklerinin ortaya çıkmasına olanak tanıyan (Çetiner, 2021) ve bireylerin gelişim boyutlarına da katkı sağlayan önemli bir araçtır (Altınışik, İlhan ve Kurtipek, 2021; Altınışik ve Çelik, 2021). Ayrıca gençlerin, gençlik sporlarına katılımı, gençlere çok yönlü gelişimsel ve psikolojik yararlar sağlamaktadır (Dumangöz, 2022). Aynı şekilde Salar vd. (2012)'ne göre de bireyler tarafından yapılan sportif faaliyetler, sadece fiziksel ve sosyal açıdan kişiye fayda sağlamakla kalmayıp, kişinin psikolojik açıdan gelişimlerine de olumlu yönde katkılar sağlamaktadır. Kaşka (2022)'ya göre, belirli bir spor

branşında müsabakaya katılım sağlayan birey, mücadele etme duygusunun yanında kazanma ve kaybetme duygularını da öğrenmektedir. Sporcular ise öğrenmiş oldukları bu durumları, sporda motivasyon kaynağı olarak kullanmaktadırlar. Uluç (2022)'a göre sporda motivasyonu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Psikolojik ihtiyaç kapsamında yer alan bu faktörler, sporcunun bulunduğu sosyal çevreye ait olması, başarısı, başarısızlığı, görev bilincine sahip olması şeklinde sıralanabilir (Bülbül ve Akyol, 2020). Cheon vd. (2019), Costa vd. (2015)'e göre üçüncü bir ihtiyaç durumu olan psikolojik ihtiyaç kavramı, mevcut araştırma kapsamında spor bilimleri öğrencileri bağlamında incelenmiştir.

2. Gereç ve Yöntem

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacı ile bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bu kısmında araştırmanın modeli, evren ve örneklem büyüklüğü, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmamızda tarama modeli kapsamında betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, bir konudaki herhangi bir durumu saptamayı hedefleyen araştırmalardır (Karasar, 2015).

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini spor bilimleri fakültesi öğrencileri oluştururken örneklemini 2021-2022 eğitim öğretim yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle öğrencileri oluşturmuştur.

2.3. Verilerin Toplanması

Anket uygulamaları katılımcılara yüz yüze ulaştırılmış olup katılımında gönüllülük esas alınmıştır. Toplamda 248 katılımcıya ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada verilerin toplanması iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgiler tablosu, ikinci bölümde Bhavsar vd. (2020) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Bülbül ve Akyol (2020) tarafından yapılan, Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ) kullanılmıştır.

2.4. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara ait yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, gelir durumu, branş gibi bilgileri belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından oluşturulan 6 soruluk kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.5. Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ)

Bhavsar vd. (2020) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Bülbül ve Akyol (2020) tarafından yapılan, Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ) 29 soru 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek boyutları çalışmalarında, bağımsızlık tatmini, bağımsızlık engellenmesi, yeterlilik tatmini, yeterlilik engellenmesi, ilişki tatmini, ilişki engellenmesi şeklindedir. Ölçek 1-Kesinlikle katılmıyorum ile 5- Kesinlikle katılıyorum arasında 5'li likert tipi ölçeğe sahiptir. Çalışmamızda ölçeğe ait Cronbach alfa katsayısı 0,76 tespit edilmiştir. Buna göre, elde edilen ölçümlerin güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

2.6. Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde SPSS 25.00 paket programı kullanılarak %95 güven aralığında ve 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, gelir durumu, branş gibi kişisel bilgilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov testine bakılarak karar verilmiştir. İstatistiksel açıdan, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi, frekans, yüzde ve güvenilirlik katsayısı hesaplamaları yapılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Demografik değişkenler

		f	%
Cinsiyet	Kadın	106	42,7
	Erkek	142	57,3
	Toplam	248	100
Yaş	20 yaş ve altı	65	26,2
	21 yaş	60	24,2
	22 yaş	55	22,2
	23 yaş	31	12,5
	24 yaş ve üstü	37	14,9
	Toplam	248	100
Bölüm	Öğretmenlik	15	6
	Antrenörlük	77	31
	Yöneticilik	81	32,7
	Rekreasyon	75	30,3
	Toplam	248	100
Sınıf	1. sınıf	20	8,1
	2.sınıf	83	33,5
	3. sınıf	81	32,7
	4. sınıf	64	25,7
	Toplam	248	100,0
Branş	Bireysel	99	39,9
	Takım	137	55,2
	Spor yapmıyorum	12	4,8
	Toplam	248	100
Gelir Durumu	İyi	37	14,9
	Orta	151	60,9
	Kötü	60	24,2
	Toplam	248	100

Tablo 1'e inceleme sonuçlarına göre katılımcıların çoğunluğunu 142 kişi ile erkek katılımcılar (%57,3) oluşturmaktadır. Kendi kategorisinde en yüksek orana sahip olan değişkenler; 20 yaş ve altı (26,2); spor yöneticiliği eğitimi bölümü öğrencileri (%32,7); 2. Sınıf öğrencileri (%33,5); takım sporu yapanlar (%55,2) ve gelir durumu orta olan katılımcılardan oluşmaktadır (%60,9).

Tablo 1. Ölçeklere ilişkin normallik analizi sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk			
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Bağımsızlık Tatmini	,173	248	,000	,882	248	,000
Bağımsızlık Engellenmesi	,084	248	,000	,988	248	,035
Yeterlik Tatmini	,151	248	,000	,927	248	,000
Yeterlik Engellenmesi	,113	248	,000	,965	248	,000
İlişki Tatmini	,094	248	,000	,980	248	,002
İlişki Engellenmesi	,165	248	,000	,884	248	,000
SPİDÖ	,094	248	,000	,954	248	,000

Tablo 2'de katılımcılardan elde edilen bulgulara yönelik normallik testi sonuçları yer almaktadır. Katılımcı sayısı 50'den fazla olduğundan Kolmogorov-Smirnova testi uygulanmış ve anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ 'ten küçük olduğundan verilerin normal dağılıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analiz için parametrik olmayan testlerin uygulanmasına karar verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı değerler

Ölçek boyutları	N	Min.	Max.	Mean	Std. Dv.
Bağımsızlık Tatmini	248	1,00	5,00	3,9363	,95042
Bağımsızlık Engellenmesi	248	1,00	5,00	2,9306	,77116
Yeterlik Tatmini	248	1,00	5,00	3,6444	,80754
Yeterlik Engellenmesi	248	1,00	5,00	2,5494	,89637
İlişki Tatmini	248	1,00	5,00	3,2315	,78476
İlişki Engellenmesi	248	1,00	5,00	2,1875	1,14227
SPİDÖ	248	1,25	5,00	3,1308	,46969

Katılımcıların sporda psikolojik ihtiyaç durumlarına bakıldığında tüm boyutlarda orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının yaş değişkenine göre Kruskal Wallis H testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p
Bağımsızlık Tatmini	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	137,45	3,689	4	,450
	⁽²⁾ 21 yaş	60	121,68			
	⁽³⁾ 22 yaş	55	125,04			
	⁽⁴⁾ 23 yaş	31	115,74			
	⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	112,85			
Bağımsızlık Engellenmesi	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	114,35	2,045	4	,728
	⁽²⁾ 21 yaş	60	126,42			
	⁽³⁾ 22 yaş	55	129,97			
	⁽⁴⁾ 23 yaş	31	132,29			
	⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	124,55			
Yeterlik Tatmini	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	134,55	6,772	4	,148
	⁽²⁾ 21 yaş	60	127,39			
	⁽³⁾ 22 yaş	55	132,44			
	⁽⁴⁾ 23 yaş	31	108,11			
	⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	104,08			
Yeterlik Engellenmesi	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	119,57	3,787	4	,436
	⁽²⁾ 21 yaş	60	113,84			
	⁽³⁾ 22 yaş	55	126,53			
	⁽⁴⁾ 23 yaş	31	135,97			
	⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	137,82			
İlişki Tatmini	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	129,15	3,762	4	,439
	⁽²⁾ 21 yaş	60	122,08			
	⁽³⁾ 22 yaş	55	131,51			
	⁽⁴⁾ 23 yaş	31	130,03			
	⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	105,19			
İlişki Engellenmesi	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	126,67	,567	4	,967
	⁽²⁾ 21 yaş	60	123,16			
	⁽³⁾ 22 yaş	55	120,29			
	⁽⁴⁾ 23 yaş	31	122,84			
	⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	130,51			
SPİDÖ	⁽¹⁾ 20 yaş ve altı	65	131,08	1,658	4	,798
	⁽²⁾ 21 yaş	60	121,14			

⁽³⁾ 22 yaş	55	129,12
⁽⁴⁾ 23 yaş	31	120,32
⁽⁵⁾ 24 yaş ve üstü	37	115,03

Tablo 4'te Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaç durumları ile yaş değişkeni arasında yapılan test sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 5. Katılımcıların sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının cinsiyet değişkenine göre Man Whitney U testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıralama Toplamı	U Değeri	z	P
Bağımsızlık Tatmini	Kadın	106	125,30	13282,00	7441,000	-,153	,879
	Erkek	142	123,90	17594,00			
Bağımsızlık Engellenmes:	Kadın	106	123,84	13127,50	7456,500	-,125	,901
	Erkek	142	124,99	17748,50			
Yeterlik Tatmini	Kadın	106	125,97	13353,00	7370,000	-,281	,778
	Erkek	142	123,40	17523,00			
Yeterlik Engellenmes:	Kadın	106	129,92	13771,50	6951,500	-,1034	,301
	Erkek	142	120,45	17104,50			
İlişki Tatmini	Kadın	106	120,33	12755,50	7084,500	-,793	,428
	Erkek	142	127,61	18120,50			
İlişki Engellenmes:	Kadın	106	122,63	12998,50	7327,500	-,362	,718
	Erkek	142	125,90	17877,50			
SPiDÖ	Kadın	106	125,67	13321,00	7402,000	-,222	,824
	Erkek	142	123,63	17555,00			

$p<0,05^*$

Tablo 5'te spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Sporda psikolojik ihtiyaç durumları ile cinsiyet değişkeni arasında uygulanan Man Whitney U Testi sonucu tüm alt boyutlarda ve ölçek genel puanında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 6. Katılımcıların Sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının Sınıf Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p	Post Hoc
Bağımsızlık Tatmini	(1)1. sınıf	20	152,93	8,575	3	,036*	1>4
	(2)2.sınıf	83	136,15				
	(3)3. sınıf	81	114,02				
	(4)4. sınıf	64	113,77				
Bağımsızlık Engellenmesi	(1)1. sınıf	20	84,78	7,328	3	,062	-
	(2)2.sınıf	83	123,12				
	(3)3. sınıf	81	130,84				
	(4)4. sınıf	64	130,68				
Yeterlik Tatmir	(1)1. sınıf	20	120,90	,830	3	,842	-
	(2)2.sınıf	83	128,52				
	(3)3. sınıf	81	119,29				
	(4)4. sınıf	64	127,01				
Yeterlik Engellenmesi	(1)1. sınıf	20	130,58	4,520	3	,211	-
	(2)2.sınıf	83	113,59				
	(3)3. sınıf	81	123,25				
	(4)4. sınıf	64	138,34				
İlişki Tatmini	(1)1. sınıf	20	129,38	1,709	3	,635	-
	(2)2.sınıf	83	123,48				
	(3)3. sınıf	81	131,08				
	(4)4. sınıf	64	115,97				
İlişki Engellenmesi	(1)1. sınıf	20	107,28	2,658	3	,447	-
	(2)2.sınıf	83	129,28				
	(3)3. sınıf	81	129,53				
	(4)4. sınıf	64	117,31				
SPİDÖ	(1)1. sınıf	20	115,38	,421	3	,936	-
	(2)2.sınıf	83	126,78				
	(3)3. sınıf	81	125,06				
	(4)4. sınıf	64	123,69				

Tablo 6’da Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Sporda Psikolojik İhtiyaç Durumları ile sınıf düzeyi değişkeni arasında yapılan test sonucu sadece Bağımsızlık Tatmini alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p<0.05$). Gruplar arası farklılığı tespit etmek amacıyla yapılan fark analizinde; Bağımsızlık Tatmini alt boyutunda

1. Sınıf öğrencilerinin bağımsızlık tatminlerinin 4. Sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının bölüm değişkenine göre Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p
Bağımsızlık Tatmini	(1) Öğretmenlik	15	129,33	,174	3	,982
	(2) Antrenörlük	77	126,30			
	(3) Yöneticilik	81	123,12			
	(4) Rekreasyon	75	123,17			
Bağımsızlık Engellenmesi	(1) Öğretmenlik	15	147,50	6,217	3	,102
	(2) Antrenörlük	77	110,21			
	(3) Yöneticilik	81	124,20			
	(4) Rekreasyon	75	134,89			
Yeterlik Tatmini	(1) Öğretmenlik	15	129,27	1,538	3	,674
	(2) Antrenörlük	77	124,64			
	(3) Yöneticilik	81	130,60			
	(4) Rekreasyon	75	116,81			
Yeterlik Engellenmesi	(1) Öğretmenlik	15	140,83	1,139	3	,768
	(2) Antrenörlük	77	122,66			
	(3) Yöneticilik	81	126,78			
	(4) Rekreasyon	75	120,65			
İlişki Tatmini	(1) Öğretmenlik	15	147,80	3,260	3	,353
	(2) Antrenörlük	77	129,30			
	(3) Yöneticilik	81	115,39			
	(4) Rekreasyon	75	124,75			
İlişki Engellenmesi	(1) Öğretmenlik	15	126,33	,898	3	,826
	(2) Antrenörlük	77	120,44			
	(3) Yöneticilik	81	122,40			
	(4) Rekreasyon	75	130,58			
SPİDÖ	(1) Öğretmenlik	15	153,00	2,757	3	,431
	(2) Antrenörlük	77	120,81			
	(3) Yöneticilik	81	121,40			
	(4) Rekreasyon	75	125,94			

Tablo 7’de Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaç durumları ile bölüm değişkeni arasında yapılan Test sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 8. Katılımcıların sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının branş değişkenine göre Kruskal Wallis H Testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Branş	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p
Bağımsızlık Tatmini	(1) Bireysel	99	127,18	1,308	2	,520
	(2) Takım	137	120,92			
	(3) Yapmıyorum	12	143,21			
Bağımsızlık Engellenmesi	(1) Bireysel	99	119,44	1,392	2	,499
	(2) Takım	137	129,16			
	(3) Yapmıyorum	12	112,96			
Yeterlik Tatmini	(1) Bireysel	99	130,00	,990	2	,609
	(2) Takım	137	120,98			
	(3) Yapmıyorum	12	119,33			
Yeterlik Engellenmesi	(1) Bireysel	99	118,34	1,460	2	,482
	(2) Takım	137	129,42			
	(3) Yapmıyorum	12	119,13			
İlişki Tatmini	(1) Bireysel	99	122,16	1,760	2	,415
	(2) Takım	137	128,23			
	(3) Yapmıyorum	12	101,17			
İlişki Engellenmesi	(1) Bireysel	99	124,96	,039	2	,981
	(2) Takım	137	123,89			
	(3) Yapmıyorum	12	127,67			
SPİDÖ	(1) Bireysel	99	125,20	,217	2	,897
	(2) Takım	137	124,82			
	(3) Yapmıyorum	12	115,13			

Tablo 8’de spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaç durumları ile spor branşı değişkeni arasında yapılan test sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 9. Katılımcıların sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının gelir durumu değişkenine göre Kruskal Wallis H testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Gelir	N	Sıra Ortalaması	Ki-kare Değeri	df	p
Bağımsızlık Tatmini	(1) Kötü	37	135,01	,966	2	,617
	(2) Orta	151	122,19			
	(3) İyi	60	123,83			
Bağımsızlık Engellenmesi	(1) Kötü	37	129,74	4,134	2	,127
	(2) Orta	151	117,46			
	(3) İyi	60	138,99			
Yeterlik Tatmini	(1) Kötü	37	128,24	,287	2	,866
	(2) Orta	151	125,11			
	(3) İyi	60	120,67			
Yeterlik Engellenmesi	(1) Kötü	37	137,65	2,933	2	,231
	(2) Orta	151	118,46			
	(3) İyi	60	131,59			
İlişki Tatmini	(1) Kötü	37	124,43	,077	2	,962
	(2) Orta	151	123,65			
	(3) İyi	60	126,68			
İlişki Engellenmesi	(1) Kötü	37	126,99	,564	2	,754
	(2) Orta	151	121,88			
	(3) İyi	60	129,56			
SPİDÖ	(1) Kötü	37	138,78	3,628	2	,163
	(2) Orta	151	117,71			
	(3) İyi	60	132,79			

Tablo 9’da spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaç durumları ile gelir durumu değişkeni arasında yapılan test sonucu istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4. Tartışma ve Sonuç

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sporda psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmaya, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören, 248 öğrenci gönüllü katılım sağlamıştır. Araştırmaya katılım sağlan öğrencilerin sporda psikolojik ihtiyaçlarının düzeylerinin belirlenmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmış ve öğrencilerin sporda psikolojik ihtiyaçlar puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarını inceleyen Çivitçi (2012), araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin psikolojik ihtiyaç puan ortalamalarının orta düzeyde olduğunu saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaç puanları orta düzeyde olduğu görülmüştür. Genel anlamda bu durum

üniversite öğrencilerinin genel toplumun ortalamasını yansıtan bir geleneksel yapıdan bir araya gelmiş olmalarından kaynaklanmaktadır.

Araştırmamızda spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin psikolojik ihtiyaç durumları yaş değişkenine göre incelenmiş ve bu iki değişken arasında farklılaşma saptanmamıştır. Bireysel ve takım sporları ile uğraşan sporcuların psikolojik ihtiyaçları inceleyen Gezer (2018) yaş değişkeni ve psikolojik ihtiyaç arasında farklılaşmanın olmadığını saptamıştır. Hem araştırmamızda hem de Gezer (2018) tarafından ulaşılan bu sonuç; üniversite eğitiminin çok geniş bir yaş skalasına dayanmadığını ve 18-24 yaş bireyleri kapsadığını göstermektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bu sonuç Gezer (2018) tarafından yapılan araştırmayı destekler niteliktedir.

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sporda psikolojik ihtiyaçlarını cinsiyet değişkenine göre inceleyen Özlü vd. (2022), üniversite öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaçlarının bu değişkene göre değişkenlik gösterdiğini saptamıştır. Bunun yanında Öner (2019) ve Kılıç ve Gürer (2019) tarafından yapılan araştırmalarda cinsiyet değişkenine göre psikolojik ihtiyaçların farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Spor bilimleri öğrencilerinin sporda psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada da öğrencilerin sporda psikolojik ihtiyaçları cinsiyet değişkenine göre incelenmiş ve bu iki değişken arasında farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmamız kapsamında elde edilen bu bulgu Özlü vd. (2022), Öner (2019) ve Kılıç ve Gürer (2019) tarafından ulaşılan sonuçları desteklemektedir.

Üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarını sınıf değişkenine göre inceleyen Acun (2018) bu iki değişken arasında herhangi bir ilişkinin bulunmadığını tespit etmiştir. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bu araştırma ise; 1. Sınıf öğrencilerinin bağımsız tatmini alt boyut puan ortalamaları 4. Sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmamızda elde edilen bu bulgu, Acun (2018) tarafından ulaşılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Araştırmamızda elde edilen bu bulgu; lisans eğitimleri için daha özgür bir yaşam tarzına sahip olan 1. Sınıf öğrencilerin kendi kararlarını hür iradeleri ile verebileceği düşüncesinden ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Bölüm değişkenine göre öğrencilerin sporda ihtiyaçlarının belirlendiği bu araştırmada, bu iki değişken arasında farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin spor psikolojik ihtiyaçlarını belirleyen Özlü vd. (2022) bu iki değişken arasında farklılaşmanın bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Özlü vd. (2022) tarafından ulaşılan bu sonuç araştırmamızın bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Spor branşı değişkenine göre sporda psikolojik ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik yapılan incelemeler sonucunda; mevcut araştırmaya katılım sağlayan öğrencilerin spor branşları ve sporda psikolojik ihtiyaçlarının değişmediği saptanmıştır. Gezer (2018) ise spor branşı değişkenine göre psikolojik ihtiyaçların değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Gezer (2018) tarafından ulaşılan araştırma sonucu ile mevcut araştırma bulguları benzerlik göstermemektedir. Araştırmamızda elde edilen bu sonuç spor yapsın ya da yapmasın, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin kendilerini yeterli görerek, gerekli olan psikolojik doyuma ulaştıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin gelir durumlarına göre sporda psikolojik ihtiyaçlarının belirlendiği bu araştırmada, gelir durumu ve psikolojik ihtiyaç arasında farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarını gelir durumu değişkenine göre inceleyen Gezer (2018) bu iki değişken arasında farklılaşma olmadığını tespit ederken Acun (2018) üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarının gelir durumu değişkenine göre farklılaştığını tespit edilmiştir. Araştırmamızda tespit edilen bu bulgu, Gezer (2018)

tarafından ulaşılan sonuçlar ile benzerlik gösterirken, Acun (2018) tarafından ulaşılan sonuçlar ile benzerlik göstermemektedir. Bunun sebebinin farklı zamanlarda ve farklı örneklem gruplarına uygulanması ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Öneriler

Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sporda psikolojik ihtiyaçlarının belirlenebilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada sonuç olarak; yaş değişkenine göre öğrencilerin bağımsız tatmini alt boyutunda puan ortalamalarının farklılaştığı, bunun yanında sporda psikolojik ihtiyaç durumlarının tüm alt boyutlarda orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuç doğrultusunda; spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçlarının desteklenmesi, buna yönelik sosyal ortamların oluşturulması ve öğrencilerinin psikolojik açıdan gelişimlerinin arttırılmasına yönelik uygulamalara yer verilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- ACUN, A. (2018). *Sporcu ve Sedanter Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ve Temel Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Gaziantep.
- ALTINIŞIK, Ü., TURHAL, S. N., ÇELİK, A. ve YETİM. A. A. (2020). Employability perceptions of sports manager candidates. *Ambient Science*. 07(Sp1), 275-279.
- ALTINIŞIK, Ü., İLHAN, E. L. ve KURTİPEK, S. (2021). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık: Spor yöneticisi adayları üzerine bir araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 79-90. DOI: 10.33459/cbubesbd.973598.
- ALTINIŞIK, Ü. ve ÇELİK, A. (2021). Investigation of Service Quality Perceived by Fitness Center Consumers. *Pakistan Journal of Medical & Health Sciences*, 10(15), 3225-3229.
- BAYMUR, F. (1994). *Genel Psikoloji*. İstanbul. İnkılap Kitabevi
- BHAVSAR, N., BARTHOLOMEW, K. J., QUESTED, E., GUCCIARDI, D. F., THÖGERSEN-NTOUMANİ, C., REEVE, J., SARRAZİN, P., ve NTOUMANİS, N. (2020). Measuring psychological need states in sport: theoretical considerations and a new measure. *Psychology of Sport and Exercise*, 47, 101617.
- BÜLBÜL, A. ve AKYOL, G. (2020). Sporda Psikolojik İhtiyaçlar Durum Ölçeği (SPİDÖ): Türkçe Uyarlaması, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 31(4), 163-173.
- CHEON, S. H., REEVE, J., LEE, Y., NTOUMANİS, N., GİLLET, N., KİM, B. R. ve SONG, Y. G. (2019). Expanding autonomy psychological need states from two (satisfaction, frustration) to three (dissatisfaction): A classroom-based intervention study. *Journal of Educational Psychology*, 111(4), 685.
- COSTA, S., NTOUMANİS, N. ve BARTHOLOMEW, K. J. (2015). Predicting the brighter and darker sides of interpersonal relationships: Does psychological need thwarting matter? *Motivation and Emotion*, 39(1), 11-24.
- CÜCELOĞLU, D. (2019). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ÇETİNER, H. B. (2021). Taekwondo Sporcularının Sporda Zihinsel Dayanıklılık Düzeyinin Antrenör-Sporcu İlişisine Olan Etkisinde Temel Psikolojik İhtiyaçların Rolü. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- ÇİVİTÇİ, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinde Genel Yaşam Doyumu ve Psikolojik İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336.
- DECI, E. L. ve RYAN, R. M. (2000). The what and why of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological inquiry*, 11(4), 227-268.
- DUMANGÖZ, P.D. (2022). COVID-19 and Youth Sports: Psychological, Developmental and Economic Impacts. M. Yenilmez İnce ve G. Ersöz (Eds.), In Sport Management,

- Innovation and the COVID-19 Crisis (Chapter Five). London: Routledge Taylor&Francis Group.
- GEZER, H. (2018). *Bireysel ve Takım Sporları ile Uğraşan Üniversite Öğrencilerinin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yönetimi Anabilim Dalı, Erzurum.
- GLASSER, W. (1999). *Kişisel Özgürlüğün Psikolojisi*. Çeviren: Müge İzmirli. İstanbul: Hayat Yayınları.
- GÜLER, Ş. (2022). *Egzersiz Liderlerinin Özliderlik Alguları ile Egzersiz Katılımcılarının Temel Psikolojik ihtiyaçları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- GÜRER, B. ve KILINÇ, Z. (2019). Doğa Sporları Yapanların Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Zihinsel Dayanıklılığa Etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 222-233.
- HOCAOĞLU, M. (2022). *Temel Psikolojik İhtiyaçların Spor Tüketimi ve Katılım Sıklığı Bakımında İncelenmesi: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- KARASAR, N. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri (28. basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- KASSER, V. G. ve RYAN, R. M. (1999). The relation of psychological needs for autonomy and relatedness to vitality, well-being, and mortality in a nursing home 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 29(5), 935-954.
- KAŞKA, F. (2022). *Fitness Egzersizi Yapan Bireylerde Temel Psikolojik İhtiyaçlar ve Egzersiz Bağımlılığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Aydın.
- KUZGUN, Y. (2009). *Mesleki Gelişim ve Danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ÖNER, Ç. (2019). Egzersiz Katılımcılarının Temel Psikolojik İhtiyaçları ve Mental İyi Oluşlarının İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 159-174.
- ÖZLÜ, K., ÇEKİN, R. ve KURNAZ, F. (2022). Spor Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Sporda Psikolojik İhtiyaçlarının İncelenmesi. *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 48-65.
- SALAR, B., HEKİM, M. ve TOKGÖZ M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(6):123-135.
- SELEN, S. (2022). *Psikolojik İhtiyaç Doyumu, Yaşam Doyumu ve Tükenmişliğin Üniversite Öğrencilerinin Akademik Motivasyonlarıyla İlişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- ULUÇ, E. A. (2022). Badmintoncuların Müsabaka Öncesi Motivasyon Kaynakları ve Kaygı Durumlarının İncelenmesi. *Uluslararası Türk Spor ve Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(1), 39-54.

- WILLIAMS, G. C., HEDBERG, V. A., COX, E. M. ve Deci, E. L. (2000). Extrinsic Life Goals and Health-Risk Behaviors in Adolescents 1. *Journal of applied social psychology*, 30(8), 1756-1771.
- WILSON P.M., ROGERS W.T., RODGERS W.M. ve WILD T.C. (2006). The psychological need satisfaction in exercise scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 28:231–251.